

Tulot, menot ja budjetointi

TULOT, MENOT JA BUDJETOINTI

1 Tulojen ja menojen seuraaminen ja talouden tasapaino	2
2 Raha-asioiden suunnittelu	8
3 Pienet ja isot tavoitteet	12

TULOJEN JA MENOJEN SEURAAMINEN JA TALOUDEN TASAPAINO

Tulojen ja menojen kirjaamiseen voit käyttää paperia ja kynää, Excel-taulukkoa tai esimerkiksi Pennoa, joka on maksuton verkkosovellus (penno.fi). Jos käytät mieluiten puhelimen applikaatioita, tarkista ja vertaile eri appien ominaisuuksia varsinkin maksullisten kohdalla.

Voit myös hyödyntää pankkisi tarjoamat valmiiksi kootut ja luokitellut tiedot sekä tuloista, että menoista (verkko- tai mobiilipankki). Tarkastele raha-asioitasi rehellisesti. Tulojen arvioiminen yläkanttiin ja menojen vähättely ei kannata.

ALOITA TULOJEN JA MENOJEN SEURAAMINEN:

1. Kirjaa ylös kaikki tulot.

Saatko palkan lisäksi muita tuloja, kuten Kelan etuuksia esimerkiksi lapsilisä?

2. Kirjaa ylös kaikki menot.

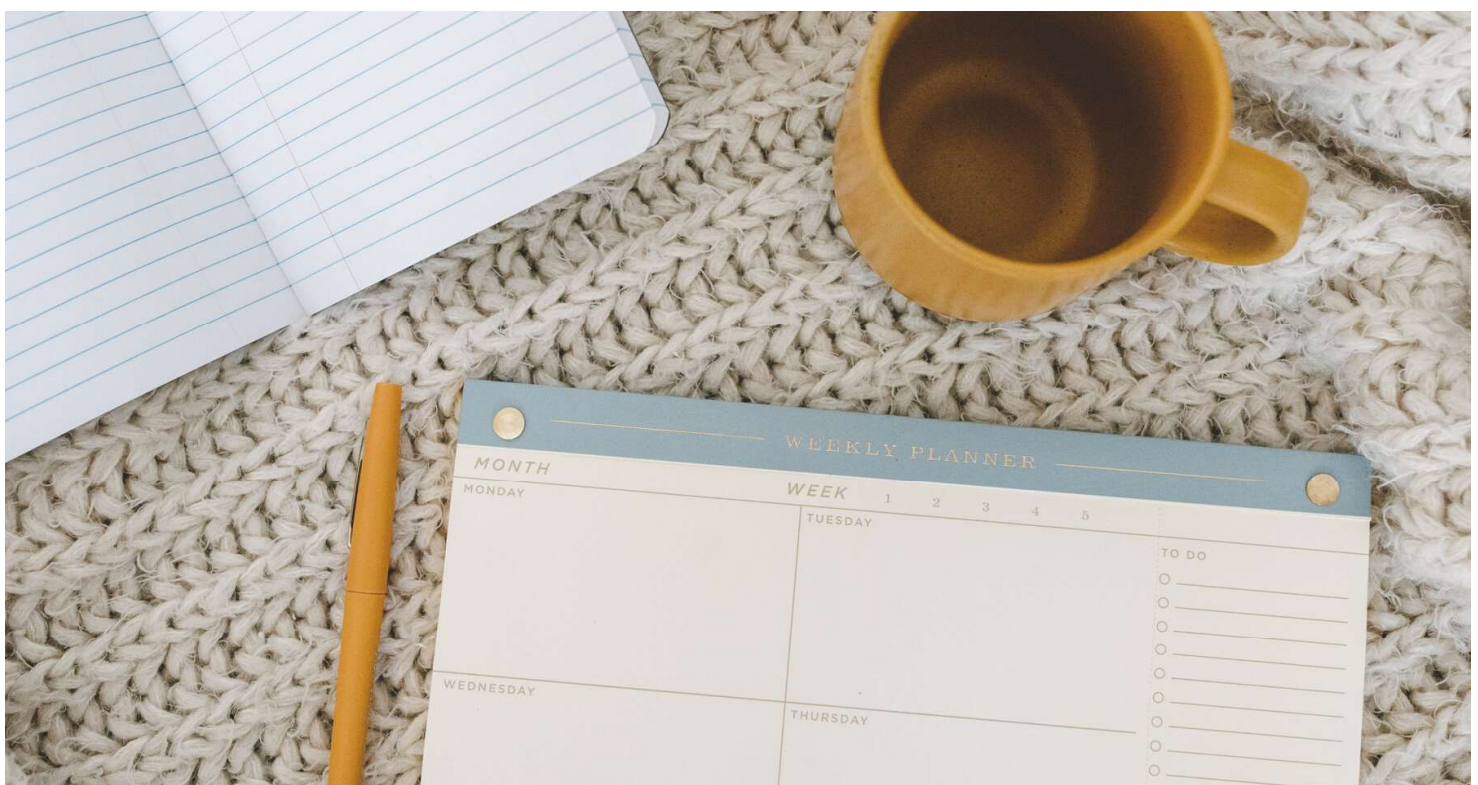
Jaa menot pysyviin ja vaihtuviin menoihin.

Pysyvät menot ovat niitä, jotka toistuvat samoina, eikä niihin voi juurikaan vaikuttaa (esimerkiksi vuokra, vastike, lainan lyhennys). Vaihtuvat menot ovat puolestaan niitä, joihin voi omilla valinnoilla vaikuttaa (ruokamenot, vaateostokset, vapaa-ajan menot, erilaiset palvelumaksut, jne.).

3. Laske yhteen tulot, ja laske yhteen menot kokonaisuudessaan, sekä pysyvien ja vaihtuvien menojen osalta. Miltä taloutesi luvut näyttävät?

Jos tulot ovat suuremmat kuin menot, taloutesi on tasapainossa.

Jos tulot ovat pienemmät kuin menot, katso menoeriä tarkemmin. Meneekö johonkin kohteeseen mielestäsi liikaa rahaa? Ja ennen kaikkea, voitko vaikuttaa siihen itse esimerkiksi vähentämällä kulutusta. Menojen pienentäminen on usein helpompaa kuin tulojen lisääminen.

ESIMERKKI YKSINASUVAN TULO-MENOLASKELMASTA

TULOT	MÄÄRÄ €
Palkka	2000

MENOT	MÄÄRÄ €
Vuokra	700
Ruoka	361
Auton kulut	533
Tietoliikenne ja viihde- elektroniikka	71
Henkilökohtainen hygienia	30
Kodinkoneet ja huonekalut	41
Vaatteet tms.	49
Lääkkeet, lääkärikäynnit	41
Vapaa-aika ja harrastukset	51
Sähkö ja vakuutukset	42
Yhteensä	1919

Säästöön jää kuukaudessa:

81 €

Esimerkin menot perustuvat pääosin Kuluttajatutkimuskeskuksen julkaisemiin viitebudjetteihin 2023.

Tehtävä:

Seuraa tulojasi ja menoja kahden viikon ajan Pennon (tai muun välineen) avulla. Helpointa on tehdä seuranta verkkopankista löytyvän tiliotteen avulla, sillä sieltä löydät kahden viikon, tai pidemmän jakson tiedot rahankäytöstäsi jo valmiiksi. Riittää, että lasket erilaiset menot yhteen.

- Mitä havaintoja teit?
- Menikö rahaa johonkin enemmän kuin olit ajatellut?
- Jäikö rahaa säästöön?

2 €
**ENERGIA-
JUOMA**

Kerran kuukaudessa **24 €**
Kerran viikossa **104 €**
Pari-kolme viikossa **300 €**
Päivittäin **730 €**

1,80 €
**TAKE AWAY
-KAHVI**

Kerran kuukaudessa **22 €**
Kerran viikossa **94 €**
Pari-kolme viikossa **270 €**
Päivittäin **657 €**

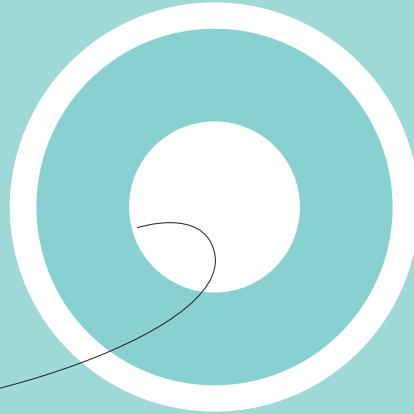
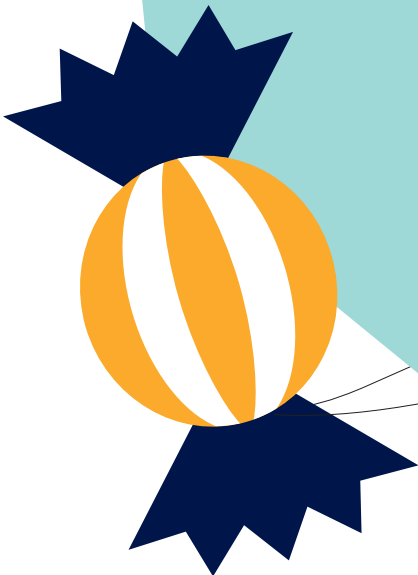
Hintaesimerkkejä vuosikustannuksista

8 €
**ALKOHOLI-
ANNOS**

Kerran kuukaudessa **96 €**
Kerran viikossa **416 €**
Pari-kolme viikossa **1 200 €**
Päivittäin **2 920 €**

2,25 €
**KARKKI-
PUSSI**

Kerran kuukaudessa **27 €**
Kerran viikossa **117 €**
Pari-kolme viikossa **338 €**
Päivittäin **821 €**

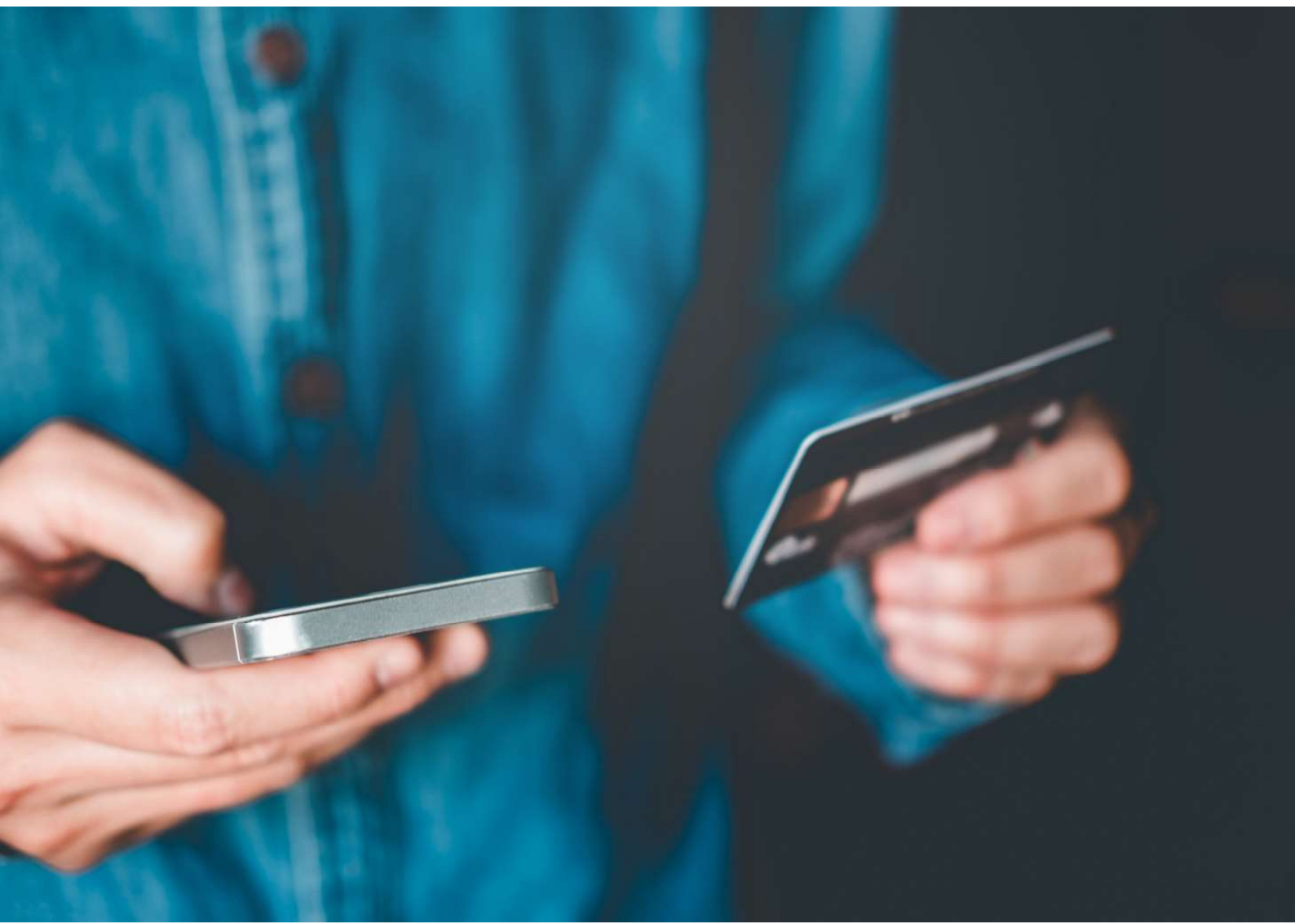
MILLAINEN ON TALOUTESI TASAPAINO?

Kun tulot ja menot ovat tiedossa, on tarkasteltava missä suhteessa luvut ovat suhteessa toisiinsa:

Kun tulot ovat suuremmat kuin menot, taloutesi on hyvällä mallilla ja pystyt säästämään.

Kun tulot ja menot ovat samansuuruiset, pärjät mutta pienikin yllätys voi tuoda ongelmia.

Kun tulot ovat pienemmät kuin menot, käytät rahaa, jota sinulla ei ole eli velkaannut.

RAHA-ASIOIDEN SUUNNITTELU

Kun tiedät, mistä tulosi koostuvat ja paljonko käytät rahaa eri menoihin, voit edetä suunnittelemaan raha-asioita pitkäjänteisemmin. Suunnitelmallisuus auttaa myös ennakoimaan ja voit sen avulla välttää velkaantumista.

Tulojen pitää riittää paitsi yksittäisen kuukauden menoihin, myös harvemmin erääntyvien laskujen maksamiseen ja äkillisiin/poikkeuksellisiin menoihin, esimerkiksi

- Pyykkikone hajoaa
- Auto tarvitsee huoltoa
- Häiden tms. järjestäminen

Lisäksi elämässä voi tapahtua ennakoimattomia tilanteita, joissa taloudellinen puskuri on hyödyksi, kuten

- Pidempiaikainen sairastuminen
- Avo-/avioero

Ota tarkastelujaksoksi yhden kuukauden sijaan koko kalenterivuosi. Merkitse vuosisuunnitelmaan harvemmin kuin kuukausittain erääntyvät laskut; esimerkiksi vakuutusmaksut, ajoneuvo- tai kiinteistöverot, jne. Merkitse myös ajankohdat, jolloin lomaraha tai mahdollinen veronpalautus maksetaan. Vuosisuunnitelman avulla voit myös laskea, minkä suuruisen summan pystyisit säästämään joka kuukauden palkasta / vuorolisistä / lomarahasta.

Esimerkki vuosisuunnitelmassa huomioitavista asioista

	Laskuihin liittyvää	Muut asiat
Tammikuu	sähkölasku (3kk välein)	
Helmikuu	kotivakuutus (12kk)	
Maaliskuu		veroehdotus tarkistettavaksi
Huhtikuu	sähkölasku	
Toukokuu		
Kesäkuu		lomarahat maksetaan
Heinäkuu	sähkölasku	
Elokuu	kiinteistövero (maksetaan kahdessa erässä)	Muista tarkistaa ennakonpidätysprosentti
Syyskuu		Mahdollisten veronpalautusten maksaminen (aikaisintaan)
Lokakuu	sähkölasku, kiinteistövero	
Marraskuu		
Joulukuu	Tasauslasku vesimaksusta	

VINKKI: Helpota säästämistä, hankaloita tuhlaamista

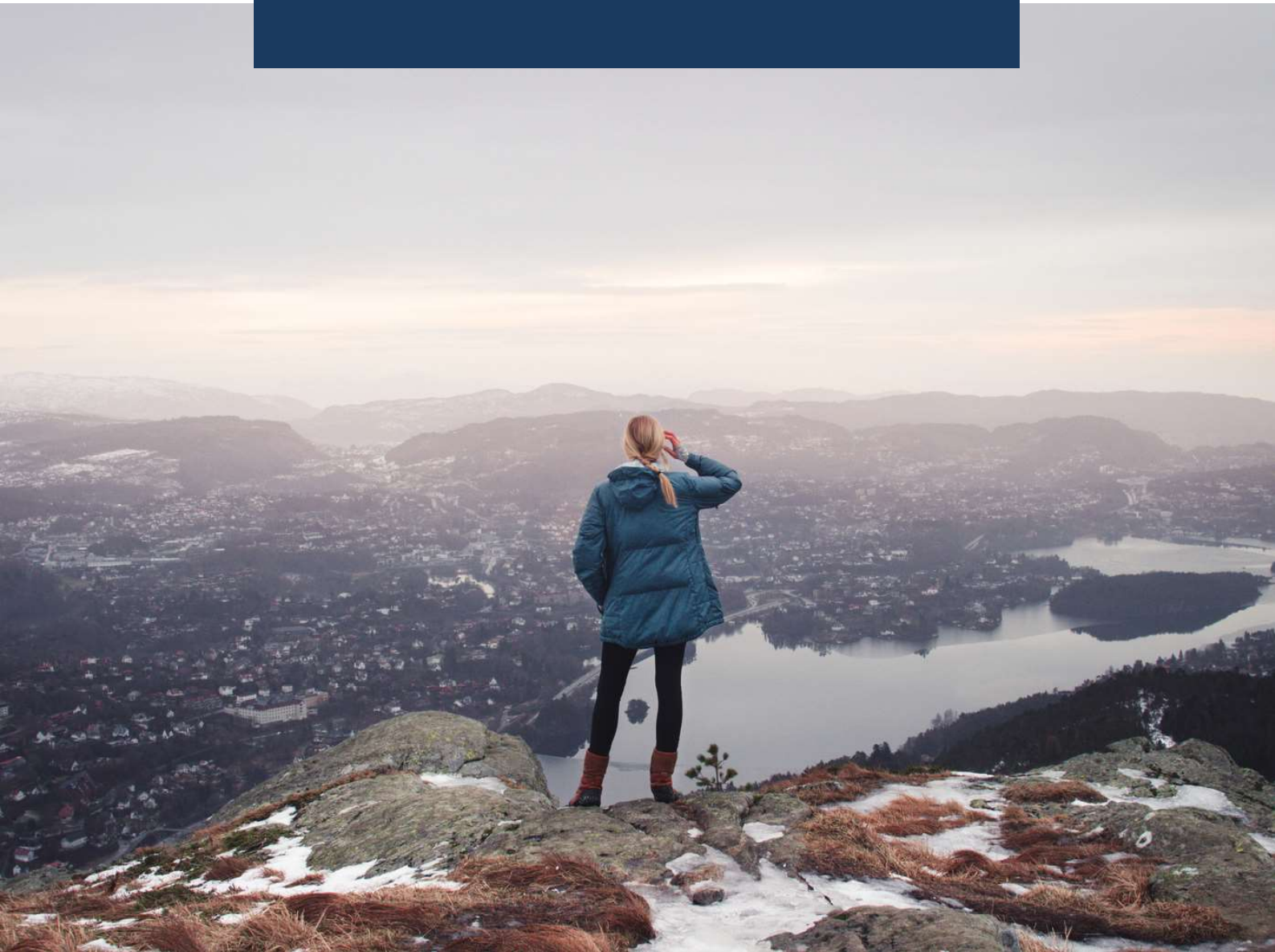
Säästämisestä kannattaa tehdä automaattista. Kun siirrät säästettävän summan erilliselle säästötilille jo palkkapäivänä, ei säästettyjä rahoja kaipaa yhtä helposti. Moni pankki tarjoaa automaattisia säästönsiirto-palveluja, ns. säästöpossupalveluja.

Jo säästettyjen rahojen käyttöä voi hankaloittaa säästämällä tilille, johon ei ole omaa korttia, tai säästämällä toisen pankin tilille.

Kun vuosisuunnitelma on tehty, sitä on helppo päivittää. Raha-asioiden suunnittelu voi mahdollistaa säännöllisen säästämisen, ja raha-asioihin liittyvien tavoitteiden saavuttamisen.

PIENET JA ISOT TAVOITTEET

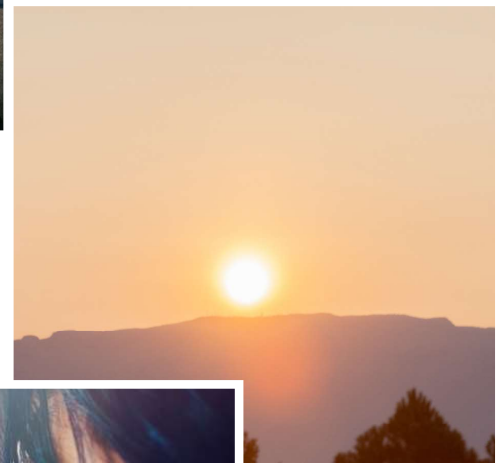
Mieti itsellesi taloudellisia tavoitteita, pieniä ja ehkä myös isompia. Niiden saavuttaminen voi vaatia ponnistelua ja paljon työtä. Ilman konkreettista suunnitelmaa tavoitteet jäävät helposti vain toiveiksi.

Tavoitteita voivat olla esimerkiksi:

- säästää lomamatkaa tai kodinkonetta/huonekalua varten
- päästä velattomaksi / maksaa luottokorttivelka pois
- aloittaa opiskelu
- sijoittamisen aloittaminen tai jatkaminen
- auton tai omistusasunnon ostaminen

Kun tiedät, miltä taloutesi kokonaisuutena näyttää (tulojen ja menojen seuraaminen, raha-asioiden suunnitelma), pystyt asettamaan omaan tilanteeseesi sopivan tavoitteen ja määrittelemään, mitä sen saavuttaminen sinulta juuri nyt vaatii.

Kun raha-asiat ovat kunnossa, sinulla on vapaus tehdä itsenäisempiä päätöksiä!

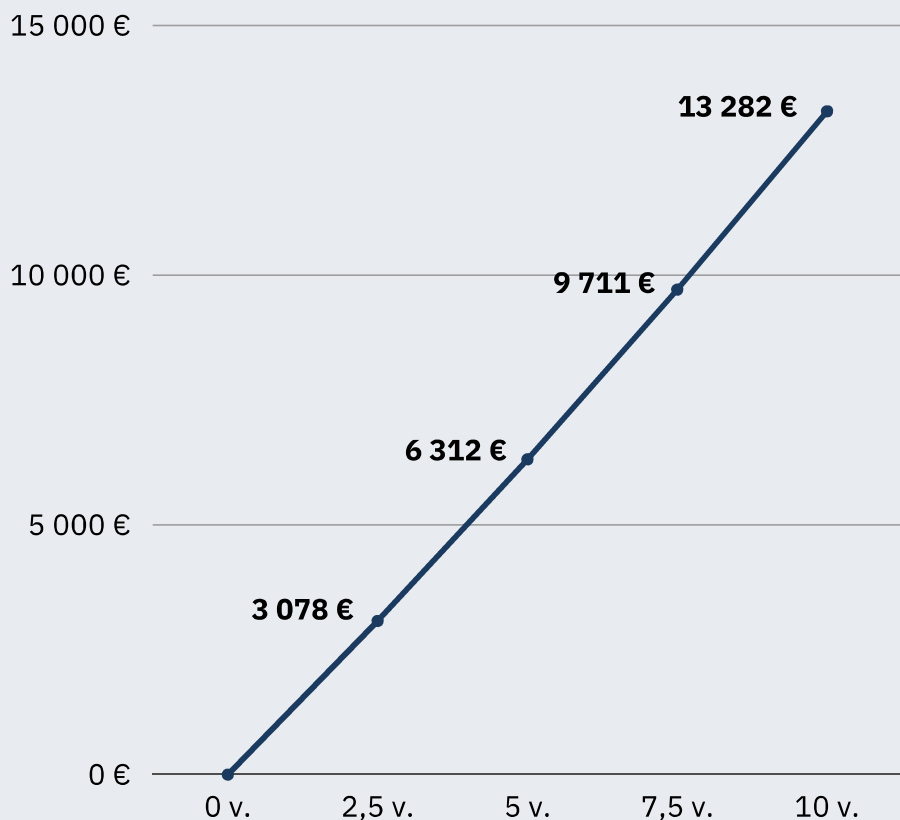
Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää pitkäjänteisyyttä. Hyväksy myös, että eteneminen ei aina mene suunnitelmien mukaan. Kun asetat tavoitteen sopivan kokoiseksi, ja käytät apuna välitavoitteita, niiden eteen työskentely on mielekkäämpää. Muista myös palkita itsesi tavoitteen saavuttamisesta, se kannustaa eteenpäin!

Seuraavassa esimerkissä näet, miten säännöllinen 100 euron kuukausittainen säästäminen kasvaa ajan kuluessa.

SÄÄSTÖLASKURI

Kuinka paljon aiot säästää?	100 €
Kuinka pitkään aiot säästää?	10 vuotta
Korko-%	2 %

Säästöt yhteensä (arvio)

13 282 €

Säästetty pääoma

12 000 €

Tiesitkö, että rahankäyttötapoihin ja ylipäätään ajatteluun rahasta vaikuttaa arjen rutiinien taustalla moni asia? Arvot, asenteet, tavat ja tottumukset sekä mainonta ovat tekijöitä, joilla on oma merkittävä roolinsa, mutta joita emme ehkä kovin helposti huomaa. Tunnistatko omaan ajatteluusi ja rahankäyttöösi vaikuttavia tekijöitä? Lue lisää seuraavasta osiosta!

